

# Carl Johan Adlercreutz

Återutgivning av text från 1859

En gratis e-bok från  
[e-boksforlaget.se](http://e-boksforlaget.se)

**Carl Johan Adlercreutz**  
**- Återutgivning**  
**av text från 1859**

*Redaktör: Josef Robertsson*

Copyright © 2016 Mikael Jägerbrand  
Virvelvind Förlag, Lysekil  
Mer info: [www.e-boksforlaget.se](http://www.e-boksforlaget.se)

# Förord

I den här e-boken får du veta mer om en av Sveriges mest inflytelserika militärer – Carl Johan Adlercreutz.

I dag är hans namn relativt okänt för de flesta svenskar men under 1800-talet visste alla vem han var, det här var en av männen som störtade en kung vid statskuppen år 1809.

Den här texten publicerades i april år 1959 i den svenska tidskriften "Ny Illustrerad Tidning".

Den här e-boken publicerades på sajten e-boksforlaget.se i mars 2016. Du får gärna länka till den här e-boken eller skicka vidare e-boken till vänner och bekanta. Du får till och med ladda ner den och sprida den vidare på din egen sajt eller blogg – men då kan vi inte göra eventuella ändringar, rättelser eller kompletteringar.

Eftersom den här texten skrevs på 1800-talet så innehåller den mått, ord och personer som inte är så bekanta i dag. Därför har vi kompletterat originaltexten med en kortfattad ordlista.

# **Biografi: Carl Johan Adlercreutz**

*Den här texten publicerades ursprungligen i april år 1859 i tidskriften "Ny Illustrerad Tidning" med rubriken "Carl Johan Adlercreutz". Texten publicerades anonymt.*

**T**ill det i dag af oss meddelade porträttet af den man, som vred spiran ur en konungs hand och derigenom räddade fäderneslandet från den största fara som någonsin hotat detsamma, kunna vi icke foga några värdigare ord, än dem som läsas uti C. A. Adlersparres tidstaflor öfver 1809 års revolution och män. Dess ord af sonen till den ene af de begge hufvudmännen kunna så mycket mindre beskyllas för partiskhet, som det är bekant att Georg Adlersparre och Adlercreutz, tyvärr, icke alltid drogo jemt, utan hyste till hvarandra ett djupt misstroende och hvilket gjorde att frukterna af regementsförändringen icke blefvo för Sverige så fördelaktiga som de i annat fall säkerligen kunnat blifva. Orden äro följande:

»Adlercreutz's missnöje med styrelsen blef, som vi inbilla oss, förnämligast en följd af hans åsigter som krigare och hvad som med dem sammanhängde. Hjelte till kropp och själ, kunde

han ej fördraga att se sina tappra och trogna vapenbröder mishandlades och föraktas, att så uppoffras utan allt ändamål, att så belönas för de vackraste tjänster. Den planlöshet, hvarmed kriget fördes, de krigsgärder, som utskrefvos och knappt till hälften användes till det uppgifna ändamålet, den vanvårdnad och det elände, man bekymmerslöst lät öfvergå blomman af Sveriges ungdom, landtvärnet, konungens eget skändliga beteende med gardesregementerna – allt detta kunde en sådan man som Adlercreutz ej åse annat än med djupaste bekymmer. Att detta bekymmer i sin ordning skulle föra tanken på revolutionära kraftåtgärder, var klart, alltsom uppmaningarne till honom blefvo högljuddare: »att i têtén för den insulterade arméen rycka spiran ur despotens hand».

Vidare och på ett annat ställe i samma arbete läsa vi:

»Adlercreutz, ehuru af ett lifligt temperament, hade dock alltför mycken urskiljning att kasta sig i företag, der allt berodde af en lyckträff. Så blef han väl afvetande af Februari-konspirationen, men ingen deltagare i den. Han var ej af dem, som stanna vid halfgjordt arbete, kasta ut planer och låta dem förfalla. Han kunde lika litet bli en tumlare i det politiska farvattnet, som en guldfisk deri att blänka på ytan. Till djupet ville han gå med den sak, som tillvann sig hans sympathier, och, sedan föresatsen var fattad, skulle det fordrats en Gud att rubba den. Hvad han *ville* utföra, måste ock utföras med rena händer, så föreskref hans riddaresinne, och han tiggde ej lyckan om dess nådegunst. Lycksökare kunde således aldrig inspinna honom

i sina nät eller draga honom in i hvirfveln af sin konst. Han betraktade dem som det indianska gräset, hvilket blir mjukare, ju mer det trampas. Liksom skydraget suger upp vattnet genom sin egen styrka, så drog han de rättsinnade till sitt hjerta; och han återgaf dem i sköna och stora värf till det allmänna — liksom vattenpelaren återger vattnet åt den förtorkade jorden. Såsom en annan Nicolaus Thut i slaget vid Sempach, ville han ständigt med bart bröst möta faran, och han skulle äfven som denne under högar af lik blifvit funnen med fanstången i munnen — om ödet bestämt honom att falla för en besvuren idé. Må vara, att det gick ett slags trots igenom hans hjertelif, ett sjelffförlitande, som ibland kunde tagas för öfversitteri; men upphöjda andar hafva gemenligen det med sig att gå med upprätt hufvud till sitt mål — icke så noga bekymrade, om de härunder skulle trampa krälände pygméer. Nog, der Adlercreutz framgick, der syntes han stor och full af kraft; liknande ett krigsskepp, som under fulla segel klyfver de vräkande vågorna.»

Adlercreutz föddes, på Kiiala gård i Borgå socken, den 27 April 1757. Den 3 Oktober 1770 anställdes han, såsom vice kornpral, vid Finska lätta dragon-korpsen, och befordrades till kornett derstädes, den 4 Juli 1775. Derifrån, förflyttades han, såsom löjtnant, till Savolaks regemente 1777, befordrades till kapten 1779, deltog i det krig mot Ryssland, som utbröt 1788, och bevisade, bland andra, den häftiga träffningen vid Prosalmi pass, i St. Mickel, den 13 Juni 1789; befordrades till major den 19 Augusti 1789, erhöll svärdsorden 1790, och utmärkte sig i drabbningen

vid Pirttimäki (samma år).

Under året 1791 erhöll han en squadron vid Nylands dragoner, och befordrades till öfverste-löjtnant och chef för regementet, den 20 Juli 1792, till öfverste i arméen 1796, samt erhöll generaladjutantsfullmagt den 29 Januari 1802. År 1804 uppsatte han ett värfvadts infanteri-regemente i Finland, hvilket, efter honom, benämndes det Adlercreutzska.

Intill år 1808 bodde Adlercreutz på sitt fädernegods Kiiala, förnämligast sysselsatt med landtmannayrken; men då kriget mot Ryssland utbröt, emottog han befälet öfver andra brigaden. Enligt konungens föreskrift vek Finska hären oafbrutet tillbaka intill Siikajoki i Österbotten. Äfven härifrån börjades återtåget, för att i Uleåborg sammanstöta med de öfriga trupperna, då Ryssarne begynte utbreda sian flyglar, i afsigt att kringränna Finnarne. Adlercreutz, som varseblef detta, beslöt ett anfall emot fiendens försvagade medelpunkt, genombröt den och slog sina motståndare. Efter denna seger följde flera andra, och den lilla Finska styrkan framträngde nästan utan att blifva förstärkt, till södra Österbotten. Här vann Adlercreutz lysande fördelar vid Lappo och Alavo; men nödgades börja sitt återtåg efter träffningen vid Ruona, och blef slagen vid Oravais, hvarefter hela Finland, utrymdes af Finska hären, i följd af konventionen i Olkijoki, den 19 November.

Adlercreutz dog i Stockholm den 21 Aug. 1815 och begrofs i Riddarholms kyrka.





*Oldenburg*

# ***Viktiga ord och personer***

## ***Adlercreutz, Carl Johan.***

[1757–1815] Svensk greve och general. Var en hyllad krigshjälte och kunde därför med sex andra personer gripa kung Gustav IV Adolf 1809 och fick honom också avsatt.

## ***Adlersparre, Carl August.***

[1760–1836] Svensk greve och författare. Skrev framför allt biografier, bland annat om Anders Fryxell, Ludvig XV och Dante.

## ***Slaget vid Sempach.***

Ett militärt slag den 9 juli 1386 mellan Österrike och det schweiziska Gamla edsförbundet. Den 4 000 man starka österrikiska styrkan besegrades av den betydligt mindre 1 400 man starka schweiziska styrkan.

## ***Thut, Nicolaus.***

[död 1386] Schweizisk borgmästare. Betraktas som en nationell hjälte efter sin insats vid slaget vid Sempach. Dödades efter att ha lett sina trupper som fanbärare.

# Fler böcker från E-boksforlaget.se

*Här är några flera e-böcker från E-boksforlaget.se*

*Alla titlarna går att hitta hos de flesta e-bokhandlare, i iTunes samt på många bibliotek.*

*På vår sajt hittar du mer information om böckerna samt länkar.*

## **Ett urval av våra e-böcker**

- |     |   |     |   |
|-----|---|-----|---|
| 001 | "Greby gravfält – det vackraste gravfältet i Sverige"               | 011 | "Hällristningar på Kinnekulle" (1892)   |
| 002 | "222 galna fakta om filmstjärnor och kändisar"                      | 012 | "Forn tidens perioder" (1892)           |
| 003 | "99 galna fakta du inte visste om bad"                              | 013 | "Skäggets historia" (1893)              |
| 004 | "Hollyhotell – triviaboken om kändisar på hotell"                   | 014 | "Midvinterns solfest" (1894)            |
| 005 | "Solgudens yxa och Tors hammare" (1899)                             | 015 | "Hur gamla är hällristningarna?" (1869) |
| 006 | "Svenska djur i folktron" (1898)                                    | 016 | "Bohusläns bygdeborgar" (1909)          |
| 007 | "Galna väderrubriker – 155 exempel från kvällstidningarna"          | 017 | "Bohuslänska hällristningar" (1879)     |
| 008 | "Feniciska kolonier i Skandinavien" (1875)                          | 018 | "Kattens kulturhistoria" (1882)         |
| 009 | "Galna rockstjärnor – 199 otroliga fakta från pop- och rockvärlden" | 019 | "Ett besök i Venedig år 1878"           |
| 010 | "250 galna fakta om fotbolls-VM"                                    | 020 | "Strandgatan i Visby år 1879"           |
|     |   | 021 | "Märkliga orter i Sverige" (1883)       |
|     |   | 022 | "Resa på Dalslands kanal år 1877"       |
|     |   | 023 | "Nyköpings slott" (1877)                |
|     |   | 024 | "Djurens sömn" (1889)                   |
|     |   | 025 | "Katten i forntida Egypten" (1889)      |
|     |   | 026 | "Ett besök i Marstrand år 1882"         |
|     |   | 027 | "Runlejonet i Venedig" (1871)           |

- 028 "Dryckenskapens faror" (1894)
- 029 "Min resa i Blekinge och Kalmar år 1854"
- 030 "En utflykt på Mälaren år 1871"
- 031 "Kelternas historia" (1883)
- 032 "Jack Uppsprättaren – Världens första bok om seriemördaren Jack the Ripper" (1889)
- 033 "Svear och götar under folkvandringstiden" (1905)
- 034 "Ett dygn på månen år 1870"
- 035 "Blomsterspråket" (1888)
- 036 "Vikingatidens Lund och Birka" (1909)
- 037 "Fynden i Troja" (1878)
- 038 "Skildring af Vestergötland år 1882"
- 039 "Kalmar slotts historia" (1880)
- 040 "Ett besök i Södertälje år 1881"
- 041 "En färd på Donau år 1882"
- 042 "Ringmuren i Visby" (1874)
- 043 "Skildring av Värmland år 1882"
- 044 "Julen på 1870-talet – Skildringar och illustrationer i svenska tidskrifter "
- 045 "Om julens härkomst" (1899)
- 046 "Jomsvikingarnas saga" (1888)
- 047 "Julen i Skåne på 1820-talet"
- 048 "Fredrikstens fästning och Karl XII" (1879)
- 049 "Skildring av Göteborg år 1882"
- 050 "Skildring av Halland år 1882"
- 051 "Skånska fornminnen" (1853)
- 052 "Norrköpings historia" (1871)
- 053 "Ett besök i Waxholm år 1870"
- 054 "Förbindelse mellan Skandinavien och västra Europa före Kristi födelse" (1889)
- 055 "Vadstena slott" (1875)
- 056 "Skildring av Island" (1870)
- 057 "Husaby kyrka" (1899)
- 058 "Besök på Gripsholms slott år 1895"
- 059 "Hällristningarna i Järrestad" (1881)
- 060 "Ett besök i Rom år 1870"
- 061 "Orkidéernas historia" (1894)
- 062 "Besök på Helgoland år 1874"
- 063 "Nyaste och tillförlitligaste Drömboken" (1918)
- 064 "1870-talets bästa tips för frisyr och utseende"
- 065 "Nordens fartyg från hednatiden" (1872)
- 066 "Guide till Uppsala år 1875"
- 067 "Skildring av Blekinge år 1882"
- 068 "Kyrkoruinen S:t Katarina i Visby" (1877)
- 069 "Anmärkningar rörande figurteckningar från forntiden" (1842)
- 070 "Skildring av Bohuslän år 1882"
- 071 "Gripsholms slott" (1877)
- 072 "Skildring av Dalsland år 1882"
- 073 "Skildring av Närke år 1882"
- 074 "Skildring av Öland år 1882"
- 075 "Lyxens historia" (1870)
- 076 "Skildring av Stockholm år 1882"
- 077 "Sveriges 33 mest sevärda vikingaplatser"
- 078 "Skildring av Västmanland år 1882"

- 079 "Skildring av Härjedalen år 1882"
- 080 "Ett besök i Strängnäs år 1874"
- 081 "Ett besök i Visby år 1906"
- 082 "Skildring av Gästrikland år 1882"
- 083 "Skildring av Jämtland år 1882"
- 084 "Gaffelns historia" (1889)
- 085 "Hervars och Hedreks saga" (1888)
- 086 "Gråfkistor af klufna och urhålkade stockar" (1894)
- 087 "Bohus fästning" (1869)
- 088 "En resa på Rhen år 1866"
- 089 "Skildring av Gotland år 1882"
- 090 "Falu grufvas historia" (1864)
- 091 "Den svenske solguden och den svenske Tyr" (1906)
- 092 "Rundtur i södra Frankrike år 1880"
- 093 "Sveriges hundraser" (1880)
- 094 "Sagan om Ragnar Lodbrok och hans söner" (1880)
- 095 "Borgholms slottsruin" (1878)
- 096 "Vårt solsystem" (1878)
- 097 "Carl Larssons Uppsala-tempel" (1908)
- 098 "Sverige och vikingafärderna västerut" (1924)
- 099 "Ett besök på Djurgården sommaren 1868"
- 100 "Hilmas Alaska" Resguide till guldgräverskans trädgård av cement.
- 101 "Skildring av Ångermanland 1882"
- 102 "Ölands fornminnen" (1874)
- 103 "Sigtunas tidiga historia" (1872)
- 104 "Tors hammare" (1872)
- 105 "Skildring av Dalälven år 1876"
- 106 "Helgeandskyrkan i Visby" (1878)
- 107 "Hällristningarnas ålder" (1869)
- 108 "Fyndet av vikingaskeppet i Gokstad år 1880"
- 109 "Sherlock Holmes: »Gloria Scott»"
- 110 "Sherlock Holmes: Beryllkronan"
- 111 "Sherlock Holmes: De fem apelsinkärnorna"
- 112 "Sherlock Holmes: De rödhårigas förening"
- 113 "Sherlock Holmes: Den avhuggna tummen"
- 114 "Sherlock Holmes: Den blå karbunkeln"
- 115 "Sherlock Holmes: Den försvunna brudgummen"
- 116 "Sherlock Holmes: Den försvunna kapplöpningshästen"
- 117 "Sherlock Holmes: Blodbokarna."
- 118 "Sherlock Holmes: Det spräckliga bandet. "
- 119 "Sherlock Holmes: Den grekiske tolken"
- 120 "Sherlock Holmes: Musgraves ritual"
- 121 "Sherlock Holmes: Det gula ansiktet"
- 122 "Sherlock Holmes: Det hemlighetsfulla mordet vid skogssjön"
- 123 "Sherlock Holmes: Den hemlighetsfulle patienten"
- 124 "Sherlock Holmes: Börsmäklarens biträde"

- 125 "Sherlock Holmes: En skandal i Böhmen"
- 126 "Sherlock Holmes: Krymplingen"
- 127 "Sherlock Holmes: Lorden och hans rika amerikanska brud"
- 128 "Sherlock Holmes: Mordet i Reigate"
- 129 "Sherlock Holmes: Tiggaren med den kluvna läppen"
- 130 "Skildring av Södermanland år 1882"
- 131 "Våra fornminnen – vad de lära oss" (1916)
- 132 "Kanalbyggen på planeten Mars" (1888)
- 133 "Ett besök i Ystad år 1872"
- 134 "Petras helgedomar" (1921)
- 135 "Ett besök i Boxholm år 1885"
- 136 "Resor med luftballong år 1873"
- 137 "Ett fartyg från vikingatiden – fyndet av Tuneskeppet 1867"
- 138 "Skildring av Östergötland år 1882"
- 139 "Ännu fler galna rockstjärnor – 200 otroliga fakta från pop- och rockvärlden"
- 140 "Sveriges fasta fornlämningar från hednatiden" (1901)
- 141 "Förstörda fornminnen i Bohuslän år 1924"
- 142 "Guide till biskötsel" (1885)
- 143 "Ett besök i Roms katakomber år 1870"
- 144 "Skildring av Riseberga klosterruiner" (1874)
- 145 "Citatboken. 222 kändisar om sin ålder och om att bli gamla"
- 146 "SVT-skandaler 1. Den otroliga historien: Så blev "På spåret" filmerna olagliga"
- 147 "Fyra skadade är mindre än fem döda – 444 tjuvlyssnade citat på en kvällstidning"
- 148 "Sherlock Holmes: En studie i rött"
- 149 "Forn tidens sjörövare i Medelhavet" (1870)
- 150 "33 Viking places to visit in Sweden – guidebook to ruins and museum"